

М.В. Алексейчук
Житомирський державний університет
імені Івана Франка
к. філол. н., доц. Жуковська В.В.

Англомовна церемоніальна промова: лінгвостилістичний аспект

Публічне мовлення на сьогодні є засобом впливу на формування і розвиток суспільно-громадської думки. Саме тому для лінгвіста чи пересічного громадянина важливо бути обізнаним в особливостях публічного мовлення певного народу задля розуміння його життя і побуту та вивчення соціокультурних відмінностей, ґрунтуючись на результатах лінгвістичних досліджень [4].

Публічне мовлення та його роль у житті людини підтягались розгляду таких вітчизняних лінгвістів, як: Л.І. Мацько (2006), Л.В. Кравець (2004), А.Д. Белова (2003), С.Д. Абрамович, М.Ю. Чикарькова (2001) та закордонних – С. Лукас (2006), Дж. Х'юмс (2002), С. Беркун (2009), Дж. Вайсман (2003) та інші. Проте лінгвостилістичні особливості окремих типів публічних промов, церемоніальної зокрема, ще не вповні вивчені і потребують подальших досліджень. Метою статті є проаналізувати лінгвостилістичні особливості англомовної церемоніальної промови на прикладі вітально-гостьової промови Енда Кенні, прем'єр-міністра Ірландії перед доповіддю президента США Барака Обами [3].

Урочисті події – виняткові моменти повсякденного життя, найприємніший час серед звичайної рутини, і зазвичай, це випадки, коли публічне мовлення набуває особливо вагомого значення. Церемоніальні промови – частина церемоніальної атмосфери, яка підкреслює важливість події [1, 464]. Під церемоніальною промовою (ЦП) розуміємо гібридний тип тексту, що діалектично поєднує усне мовлення, присвячене соціально важомій урочистій / пам'ятній події, яке надає особливого значення згуртованості національної або етнічної спільноти та її ціннісним орієнтаціям, і письмовий текст з усіма властивими йому текст-типологічними ознаками як засіб відображення цінностей культури. Церемоніальній промові властива певна прагматична настанова, реалізація якої вимагає ретельного відбору та організації мовних засобів різних рівнів, оскільки одним із завдань таких текстів полягає в згуртуванні суспільства з метою збереження його цінностей та надиханні на активну життєдіяльність, пропонуючи

позитивні культурно-історичні приклади з життя нації як зразки для наслідування [2].

Основним завданням церемоніальної промови є не передача інформації чи переконання слухачів у безперечності тверджень, а відповідність спеціальним потребам особливого випадку – нагоди церемонії [1, 464]. Метою церемоніальної промови є об'єднання суспільства заради збереження його цінностей та натхнення на подальші спільні справи шляхом наведення чисельних культурно-історичних прикладів, значущих для життя країни. Відповідно до функцій комунікації та інтенцій мовців виокремлюються такі види ЦП:

1. Вітально-гостьові промови (*speeches of introduction*) – даний тип церемоніальної промови представляє собою вступне слово оратора перед доповіддю іншого мовця. Вітально-гостьова промова характеризується лаконічністю, фактичністю та динамічністю. Головне завдання даного типу церемоніальної промови є сфокусувати увагу слухачів на основному доповідачі. Вдала вітально-гостьова промова може значно полегшити завдання основного доповідача.

2. Похвальні промови (*speeches of presentation*) – мають місце при отриманні та врученні нагород, подарунків чи будь-яких інших показників суспільного визнання. Зазвичай такі промови досить короткі. Головною метою похвальної промови є визнання досягнень одержувача. Оратор оголошує аудиторії причину (заслугу) нагороди, вказує на внесок, досягнення реципієнта.

3. Промови-подяки (*speeches of acceptance*) – мета даної церемоніальної промови – подякувати за подарунок чи нагороду. Виголошуючи даний тип промови, адресант звертається із словами вдячності до тих, хто нагороджував його/її, зазначаючи при цьому людей, чия допомога внесла великий вклад у досягнення певних здобутків.

4. Пам'ятні промови (*commemorative speeches*), які включають вшанувальні промови (*speeches of tribute*) та похоронні промови (*eulogies*). До вшанувальних відносимо: панегірик, відгук, присвята. Головна мета таких промов – віддати належне людині, групі людей, установі чи ідеї. Основне завдання мовця не просто проінформувати слухачів, а надихнути їх. Оратор повинен пробудити і зміцнити почуття вдячності або захоплення людиною чи установою, про яку йдеться у тексті церемоніальної промови. Проте текст не повинен бути переобтяженим незначними деталями, які стосуються людини чи компанії, яку вшановують. Говорячи в пам'ять людини, оратор має справу здебільшого з нематеріальними підтвердженнями

власних слів. Успіх залежить від здатності мовця влучно висловити думки і емоції, які відповідають церемонії та апелюють до почуттів адресата.

5. Застільні промови (after-dinner speeches) – традиція проголошувати декілька слів протягом застілля стала звичаєм ще за давніх часів, а трактування застільної промови, як офіційного виду промови почалося в Англії з 1800 років. Два століття тому вони традиційно оголошувалися після обіду. Сьогодні, у зв'язку з популярністю приватних та бізнес зустрічей за ланчем застільні промови звучать як в дообідній час, так і ввечері. Даний тип мовлення є найкращим прикладом промови, яка оголошується задля розваги. Очікування слухачів від застільної промови визначають відсутність довгих логічних ланцюжків чи складної статистики. Аудиторія прагне до сприйняття природного, ексцентричного мовлення, яке б стимулювало уяву слухачів та бажання розвивати запропоновану оратором тему протягом усієї трапези. Однак це не означає, що застільні промови повинні бути незв'язними та несерйозними. Як і всі інші виступи, вони вимагають ретельної підготовки й організації. Досить широко у застільних промовах використовується гумор, що, однак, не переслідує мету змусити сміятися публіку. Він є засобом, який робить промову динамічною, підкреслює різні точки зору на певні аспекти та надає особливе розуміння теми промови [1, 466].

Задля вивчення лінгвостилістичних характеристик англомовних церемоніальних промов нами був здійснений ґрунтовний лінгвостилістичний аналіз вітально-гостьової промови Енда Кенні, прем'єр-міністра Ірландії перед доповіддю президента США Барака Обами [3]. Промова є вступним словом прем'єр-міністра перед виступом президента США з нагоди його візиту до коледжу Грін у 2001 році.

У даній промові використовується значна кількість стилістичних засобів та прийомів різних лінгвістичних рівнів, які сприяють створенню атмосфери піднесеності та урочистості. Дана промова наповнена тропами, за допомогою яких оратор розкриває своє захоплення країною, яка є батьківщиною багатьох визначних людей, серед яких і сорок четвертий президент Америки.

Прем'єр-міністр надає велике значення походженню барака Обами, адже він нащадок ірландців, які у свій час мігрували до Америки. Тому оратор використовує метонімію «*the 44th American President ... comes HOME*», заміщуючи Ірландію на поняття «дім, батьківщина». Додаткове позитивне навантаження несуть вислови «*his Irish family*», «*his Irish roots*», які вказують на спільне коріння ірландців та сучасних американців, а епітет «*precious connection*» говорить про те, що він дорожить та пишається даним зв'язком із

чинним президентом США. Таким чином Енда Кенні звертає увагу на дружні стосунки між двома народами, оскільки їх долі та сім'ї у результаті історичного розвитку тісно переплітаються, що підкреслюється у паралельних конструкціях: «*Their past is our past. Their story is our story*». З метою об'єднання двох націй вживаються займенники «we, our, us», які шляхом транспозиції «you – we» зближують їх: «*Every one of them ... and all their people ... are our people...*».

За допомогою численних епітетів оратор висловлює власні почуття до країни та її народу: його переповнюють гордість – «*the dream of our ancestors*»–, жаль та смуток за часи опустошення країни – «*a ravaged island*» –, захоплення природою – «*heart-stopping beauty of our country*». Він передає позитивне ставлення й Барака Обами до Ірландії, зазначаючи у промові: «*he believes in Ireland...*». Так, вживання гіперболи «*Ireland is a place where all things are possible*» підкреслює ставлення самого прем'єр-міністра до рідної країни – любов до Ірландії. Застосування однорідних членів речення «*to restore ourselves, reinvent ourselves and prosper...*» характеризує Ірландію як країну сильну, яка здатна до відновлення та процвітання.

Прем'єр-міністр вміло використовує символи задля більш поетичного та гармонійного висловлення власних почуттів: наприклад у реченні «*The Irish harp glittered above the heart of the English Queen*», – сяюча арфа символізує герб Ірландії, кажучи про любов Королеви до цієї країни; «*President is the American dream*» – Барак Обама символізує достаток та успіх – американську мрію, що є прагненням усіх американців, а отже й ірландців.

На основі проведеного лінгвістичного аналізу церемоніальної промови можна зробити висновок, що стилістичні засоби та прийоми відіграють важливу роль у публічному мовленні та церемоніальних промовах зокрема, оскільки за їх допомогою оратор досягає поставленої мети, апелюючи до почуттів слухача. Перспективою проведення дослідження є здійснення аналогічних лінгвостилістичних аналізів й інших типів церемоніальних промов з метою встановлення їх характерних особливостей.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ ТА ЛІТЕРАТУРИ

1. Stephen E. Lucas The art of public speaking / Lucas E. Stephen // 8-th edition.
2. Гундаренко О. Церемоніальна промова як тип публічної комунікації / О. Гундаренко // Наукові записки. Серія: філологічні науки. Випуск 67. 2006. – С. 341 – 346.

3. Офіційний сайт новин уряду Ірландії. Режим доступу:
<http://www.merriionstreet.ie/index.php/2011/05/taoiseach-enda-kenny-speech-to-introduce-president-barack-obama-at-college-green-dublin-23rd-may-2011/>.
4. Публічний виступ у діловому спілкуванні. – Режим доступу:
http://cpk.org.ua/index.php?option=com_content&view=article&id=742.